

ELÄKETURVAKESKUS

KALEVANKATU 6 - HELSINKI
Puhelin (vaihde) 64 25 11 Postisiirto 120811
Liikepankit Osuuskassat Säästöpankit tili 5041

Yleiskirje n:o 15/64

9.12.1964

Työntekijäin eläkelakien mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille

Asia: Muutokset työeläkelakeihin ja niiden voimaantuloon liittyvät käytännölliset toimenpiteet

Eduskunta hyväksyi eilen kolmannessa käsittelyssä hallituksen esityksen laeiksi TEL:n ja LEL:n muuttamisesta. Niiden voimaantulo edellyttää vielä, että Tasavallan Presidentti vahvistaa ne ja että ne julkaistaan asetuskokoelmassa. Koska ne tulisivat voimaan ensi vuoden alusta, on eläkelaitosten syytä jo tässä vaiheessa ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin. Muutosten sisältö ilmenee oheisesta hallituksen esityksen jäljennöksestä. Eduskunta on hyväksynyt lait esityksen mukaisina. Seuraavassa selostetaan eräitä lainmuutokseen liittyviä yksityiskohtia sekä niitä käytännöllisiä toimenpiteitä, jotka muutoksista aiheutuvat.

A. TEL:n muutokset

a. Odotusajan lyheneminen

TEL 1 §:ssä säädetty odotusaika on 1 päivästä tammikuuta 1965 lukien neljä kuukautta. Muutokselle ei ole säädetty taannehtivaa vaikutusta, joten se ei koske ennen mainittua päivää päättynyttä työsuhdetta. Sitä vastoin muutos merkitsee, että työsuhde, joka on voimassa 1 päivänä tammikuuta 1965 ja joka on sitä ennen yhdenjaksoisesti jatkunut vähintään neljä kuukautta, tulee mainittuna päivänä TEL:n piiriin, jollei se ole kuulunut siihen jo aikaisemman lain mukaan, luonnollisesti edellytyksin, että muut lain piiriin kuulumiselle säädetyt vaatimukset on täy-

tetty. Odotusajan lyhenemisellä ei ole minkäänlaista vaikutusta TEL:n ja LEL:n soveltamispiirien väliseen rajanvetoon, vaan se pysyy entisensä.

Myös TEL 4 §:n 4 momentissa säädettyä aikamäärää on lyhennetty neljäksi kuukaudeksi. Tässäkään tapauksessa muutoksella ei ole taannehtivaa vaikutusta. Kumpaa aikamäärää, vanhan lain kuutta kuukautta vai uuden lain neljää kuukautta, kulloinkin on sovellettava riippuu siitä, milloin eläketapahtuma on sattunut. Jos työkyvyttömyys on alkanut lainmuutoksen voimaantulon jälkeen, on tapausta TEL 4 §:n 4 momentin säännöksenkin osalta arvosteltava uuden lain mukaan.

b. 55 vuoden ikärajoituksen poistuminen

TEL 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetty 55 vuoden ikää koskeva rajoitus on kumottu, samoin saman pykälän 2 ja 3 momentin säännökset. Muutokset koskevat 1 päivänä tammikuuta 1965 tai sen jälkeen voimassa olevia työsuhteita. Työntekijälle, joka aikaisemmin ikärajoituksen takia on jäänyt TEL:n ulkopuolelle ja joka muutoksen johdosta tulee eläketurvan piiriin, luetaan TEL 6 §:n säännöksiä soveltaen eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi myös aikaisemmin palvelemaisensa aika siinä työsuhteessa, jossa hän on muutoksen voimaan tullessa.

c. Vanhojen ikäluokkien eläkkeiden korotus

TEL 5 §:n 1 momentin aikaisempaan säännökseen eläkkeen karttumisesta 1/12 prosentilla palkasta kultakin palvelusajan kuukaudesta on liitetty säännös eläkkeen korottamisesta määräprosentilla, jos eläkkeen saaja on syntynyt vuonna 1916 tai sitä ennen. Säännöstä on sovellettava myös ennen muutosta alkaneisiin eläkkeisiin ja syntyneihin vapaakirjoihin, kuitenkin siten, että korotusta maksetaan vain niihin eläke-eriin, jotka suoritetaan lainmuutoksen jälkeiseltä ajalta.

Korotus lasketaan sille osalle eläkettä, joka perustuu 30 päivän kesäkuuta 1962 jälkeiseen palvelukseen ennen eläkeiän saavuttamista. Kysymyksen ollessa TEL 6 §:n 3 momenttia soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä korotus lasketaan myös sille palvelusajalle, joka luetaan työntekijän hyväksi työkyvyttömyyden alkamisesta eläkeikään. Kun työsuhte on alkanut ennen TEL:n voimaantuloa, korotukseen oikeuttavaan aikaan luetaan 30 päivän kesäkuuta 1962 jälkeiset täydet palveluskuukaudet. Laskumenettely on selostettu liitteessä olevassa laskuesimer-

kissä n:o 1.

TEL 5 §:n 2 momenttia on muutettu siten, että viimeinen lause on jätetty pois. Tältä osin 5 §:n muutoksella ei ole taannehtivaa vaikutusta. Kumpaa lakia kulloinkin on sovellettava riippuu siitä, milloin eläketapahtuma on sattunut. Eläketapahtumana on tässä pidettävä eläkeiän täyttämistä - työstä vetäytyminen myöhemmin on vain eläkkeen alkamista lykkäävä ehto. Sellaiseen työntekijään, joka on täyttänyt eläkeiän ennen 1 päivää tammikuuta 1965, sovelletaan siis TEL 5 §:n 2 momenttia sen nykyisessä muodossa, vaikka hän olisi lopettanut työnteon ja eläke alkaisi vasta ensi vuoden puolella. Jos sitä vastoin työntekijä saavuttaa eläkeiän vasta vuonna 1965 tai myöhemmin, häneen sovelletaan TEL 5 §:n 2 momenttia sen muutetussa muodossa.

Milloin edellä olevan mukaisesti lainmuutoksen jälkeen joudutaan soveltamaan TEL 5 §:n 1 momenttia sen muutetussa muodossa, mutta saman pykälän 2 momenttia sen aikaisemmassa muodossa, on huomattava, että 2 momentin viimeisen lauseen asiallinen sisältö pysyy entisenään; se edellyttää lainmuutoksenkin jälkeen vain, että työntekijällä on joka tapauksessa oikeus saada eläkettä 1/12 prosenttia palkasta jokaiselta lykkäytymisajan kuukaudelta. Lykkäytymisen ajalta ei siis tämän vaihtoehdon mukaan määrätä eläkettä siten, että ensin lasketaan 1/12 prosenttia palkasta jokaiselta lykkäytymisajan kuukaudelta ja näin saatua eläkettä korotetaan uudessa TEL 5 §:n 1 momentissa säädetyillä korotusprosentteilla. Asia on yksityiskohtaisemmin selostettu liitteessä olevassa laskuesimerkissä n:o 2.

d. Eläkkeiden yhteensovituksen tarkistus

Lainmuutoksessa ei mainita mitään eläkkeiden yhteensovituksesta. Milloin eläke myönnetään vasta muutoksen voimaantulon jälkeen, on samalla toimitettava myös yhteensovitus. Sitä vastoin uutta yhteensovitusta ei TEL 8 a §:n mukaan suoriteta, jos jo ennen lainmuutosta myönnettyä eläkettä joudutaan muutoksen johdosta korottamaan. Tällaisessa tapauksessa on kuitenkin toimitettava aikaisemman yhteensovituksen tarkistus, korotettu eläke ei saa yhdessä aikaisemmassa yhteensovituksessa huomioon otettavina olleiden muiden eläkkeiden kanssa ylittää TEL 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua yhteensovitusrajaa. Tähän sääntöön on kuitenkin liitettävä se varaus, että yhteensovituksen tarkistus ei saa johtaa ennen lainmuutosta maksetun, indeksillä korjatun eläkkeen pienenemiseen.

Edellä sanotusta seuraa, että jos eläkkeiden yhteensovitus jo aikaisemmin on johtanut maksettavan TEL-eläkkeen vähentämiseen, eläkkeeseen ei ensi vuoden alusta tule muuta muutosta kuin indeksikorotus. Muissa tapauksissa jo myönnetyn eläkkeen lainmuutoksesta johtuva korotus ja yhteensovituksen tarkistus voidaan suorittaa siten, että eläkkeen perusteena olevaa palkkaa ja aikaisemmin yhteensovituksessa huomioon otettavien muiden eläkkeiden määriä korotetaan vastaamaan vuodelle 1965 vahvistettua palkkaindeksilukua 130. Keskimääräistä kansaneläkettä vastaavana määränä käytetään tällöin lukua, joka saadaan korottamalla kansaneläkettä vastaavaa nykyistä määrää indeksin muutoksen edellyttämässä suhteessa, eli 117 mk kuukaudessa. Liitteessä olevassa laskuesimerkissä n:o 3 on selostettu eräs yhteensovituksen tarkistustapaus.

B. LEL:n muutos

LEL:a on muutettu vain siten, että LEL 5 §:n 1 momentin säännös eläkkeen korotuksesta lain voimaan tullessa vähintään 55 vuotta täyttäneelle työntekijälle on korvattu uudella, jossa TEL:ssä säädetyt uudet eläkkeen korotukset on otettu vastaavasti huomioon. Uusia säännöksiä on 1 päivästä tammikuuta 1965 lukien sovellettava myös aikaisemmin alkaneisiin eläkkeisiin ja syntyneisiin vapaakirjoihin. Eläkkeiden yhteensovituksen tarkistuksen suhteen on vastaavasti sovellettava edellä kohdassa A.d. selostettuja sääntöjä.

C. Lainmuutoksen vaikutus Eläketurvakeskukselle annettaviin rekisteri-ilmoituksiin

a. Työsuhderekisteri

Työsuhderekortilla ilmoitetaan palvelusaika lainmuutoksenkin jälkeen samalla tavoin kuin aikaisemmin. Myöskään rahastoidun eläkkeen osalta ei tässä yhteydessä tapahdu muutoksia. Sitä vastoin vuonna 1916 tai aikaisemmin syntyneiden työntekijäin vapaakirjat joudutaan laskemaan uudestaan. Tässä vaiheessa menetellään kuitenkin siten, että vapaakirjaeläkkeen määrä ilmoitetaan lainmuutoksen edellyttämällä tavalla korotettuna vain silloin, kun työsuhde on päättynyt 1 päivänä tammikuuta 1965 tai myöhemmin. Aikaisemmin päättyneiden työsuhteiden osalta ilmoitetaan toistaiseksi eläkkeen määrä vanhan lain mukaisena. Eläketurvakeskus tulee myöhemmin suorittamaan ennen lainmuutosta syntyneiden vapaakirjojen uudelleen laskennan ja ilmoittamaan uudet määrät eläkelai-

toksille. Kun tämä laskenta, josta erikseen ilmoitetaan, on suoritettu, edellytetään eläkelaitosten ilmoittavan vapaakirjaeläkkeiden määrät uuden lain mukaan laskettuina myös jo ennen lainmuutosta syntyneiden, mutta jostakin syystä vielä ilmoittamatta olevien vapaakirjojen osalta.

b. Eläketapahtumarekisteri

Kaikissa niissä tapauksissa, joissa eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksin muutoksesta johtuen, on lähetettävä uusi eläketapahtumakortti. Siihen tehdään yleensä samat merkinnät kuin edellisessä kortissa paitsi kohtiin 61, 62, 73, 75, 77 ja 79. Kohtaan 62 merkitään 2, kohtaan 73 eläkkeen uusi määrä, kohtaan 75 1.1.65, kohtaan 77 lainmuutoksesta johtuvan korotuksen maksamisen alkamisajankohta ja kohtaan 79 uusi indeksiluku 130. Jos lainmuutoksen voimaantulon jälkeen myönnetään eläke, joka alkaa ennen 1 päivää tammikuuta 1965, ja jos lainmuutos aiheuttaa eläkkeen määrän muuttumisen mainitusta päivästä lukien, on viimeksi mainitusta muutoksesta lähetettävä eri eläketapahtumakortti.

D. Lainmuutoksesta aiheutuvan eläkkeen korotuksen maksaminen

Vanhuuseläkkeen korotuksen maksaminen ei anna aiheutta erityisiin toimenpiteisiin. Sitä vastoin työkyvyttömyyseläkettä korotettaessa on otettava huomioon TEL 4 §:n 3 momentin ja sairausvakuutuslain 27 §:n säännökset. Tästä seuraa, että jo myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen lainmuutoksesta johtuen tulevaa korotusta ei saa ryhtyä maksamaan ennen kuin on varattu sairausvakuutusviranomaisille tilaisuus suorittaa vastaavat muutokset sairauspäivärahan määrässä. Menettely on sama kuin työkyvyttömyyseläkettä myönnettäessä (kts. Eläketurvakeskuksen yleiskirjeitä n:o 11 ja 12/1964). Korotuksen maksamisen alkamisajankohta määrätään siten seuraavan säännön mukaan:

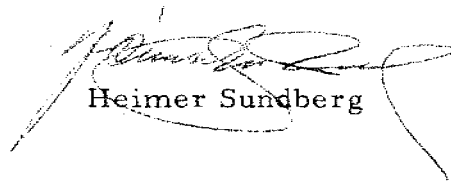
Jos eläketapahtumakortti on lähetetty	maksamisen alkamisajankohta on
kuukauden 1 - 14 päivänä	seuraavan kuukauden 1 päivä
kuukauden 15 - 31 päivänä	seuraavan kuukauden 15 päivä.

Eläkkeen korotus ajalta ennen edellä mainittua alkamisajankohtaa suoritetaan vasta sen jälkeen, kun sairausvakuutusviranomaisilta on saatu tiedot samalta ajalta ja saman sairauden johdosta maksetusta sairauspäivärahasta. Siltä osin kuin päiväraha peittää eläkkeen korotuksen, korotus ajalta ennen sen maksamisen alkamis-

ajankohtaa suoritetaan sairausvakuutusrahastolle. Tästä annetaan päätös valitus-
osoituksineen kuten yleiskirjeessä n:o 12/1964 on selostettu.

Mitä edellä on sanottu, koskee vain eläkkeen lainmuutoksesta aiheutuvan
korotuksen maksamista. Muulta osin aikaisemmin myönnetyn ja indeksillä korote-
tun eläkkeen maksamista on jatkettava keskeytyksittä.

ELÄKETURVAKESKUS

Heimer Sundberg

Markku Kaikkonen

Liitteet:

1. Jäljennös hallituksen esityksestä,
2. eräitä laskuesimerkkejä.

J.HS.Ka

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Työntekijäin eläkelakeja valmisteltaessa pidettiin tarpeellisena erityisillä säännöksillä tehostaa niiden vanhimpiin ikäluokkiin kuuluvien työntekijöiden eläketurvaa, joiden eläkkeet olisivat jääneet merkityksettömiksi eläkkeen ansaitsemista koskevien säännösten mukaan. Käytännössä on kuitenkin osoittautunut, että sanottujen työntekijäin eläkkeet erityissäännöksistä huolimatta ovat jääneet suhteellisen vähäisiksi. Kun työeläkejärjestelmää koskevien ensimmäisten, järjestelmän omasta aineistosta kerättyihin tietoihin perustuvien kustannusarvioiden valmistuttua on ilmennyt järjestelmän puitteissa olevan mahdollisuuksia eräisiin eläke-etujen parannuksiin, ilman että työnantajilta perittäviä vakuutusmaksuja sen johdosta välittömästi lähivuosina jouduttaisiin korottamaan, on avautunut mahdollisuus esittää korotuksia vanhimpien ikäluokkien eläkkeisiin.

Esityksen mukaan annettaisiin työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momenttiin otettavalla lisäyksellä lain piiriin kuuluvien vanhimpien ikäluokkien eläkkeisiin erityiskorotus. Nuorin siihen oikeutettu ikäluokka olisi vuonna 1916 syntyneet, ja korotus nousisi asteittain vanhempiin ikäluokkiin siirryttäessä. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakiin tällainen ikäluokkakorotus on sisällynyt jo aikaisemminkin. Sen tarkoituksena oli vastata sitä etua, joka pitkäaikaisissa työsuhteissa olleille työntekijäin eläkelain mukaan tuli ennen lain voimaantuloa tapahtuneen palveluksen osittaisesta taannehtivasta huomioon ottamisesta. Näihin aikaisempiin ikäluokkakorotuksiin olisi nyt tehtävä työntekijäin eläkelakiin ehdotettua erityiskorotusta vastaava lisäys. Tästä syystä korotusprosentit esitetään lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työn-

tekijäin eläkelaiissa suuremmiksi kuin vastaavat luvut edellä sanotussa laissa.

Työntekijäin eläkelaiissa on säädetty lain soveltamista koskeva rajoitus, jonka mukaan 55 vuotta täyttäneenä työsuhteeseen tuleva työntekijä vain eräin edellytyksin voi tämän työsuhteen perusteella olla oikeutettu eläkkeeseen. Säännöksen tarkoituksena oli sulkea pois sellaiset pienet eläkkeet, joilla ei olisi mainittavaa käytännöllistä merkitystä. Kun vanhimpien ikäluokkien eläkkeitä nyt korotettaisiin, kävisi tämä rajoitus tarpeettomaksi, minkä vuoksi se ehdotetaan poistettavaksi.

Toinen soveltamisrajoituksen lieventämistä tarkoittava ehdotus koskee säännöstä, jonka mukaan työntekijäin eläkelain soveltamiseksi työsuhteen on ollut jatkuttava vähintään kuusi kuukautta. Vaikkakin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki kattaa valtaosan kausiluonteisista ja lyhytaikaisista työsuhteista, on myös tämän lain piiriin kuulumattomilla työaloilla ainakin jossakin määrin toistuvasti kausittain työskenteleviä työntekijöitä, joiden työsuhteet usein jäävät kuutta kuukautta lyhyemmiksi. Myös heidän saattamiskseen työeläkelakien piiriin esitetään mainittua aikarajoitusta lyhennettäväksi neljäksi kuukaudeksi. Tällöin sanotun työntekijäryhmän voidaan toisaalta arvioida jo tyydyttävässä määrin tulevan lain soveltamispiiriin, ja toisaalta järjestelmää kuitenkin ei tarvitse rasittaa aivan vähäisten ja yleensä tilapäisiksi jäävien ja eläkkeen muodostajina useimmiten merkityksettömien työpanosten rekisteröimisellä.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, esitetään Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 1 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (135/62) ja 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (525/63), 4 §:n 4 momentti, 5 §, sellaisena kuin se on 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (525/63), ja 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §.

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle 18 vuotta täyttäneelle työntekijälleen, jonka työsuhte sen jälkeen kun hän on täyttänyt mainitun iän, yhdenjaksoisesti on jatkunut vähintään neljän kuukauden pituisen ajan. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

1) joka on alkanut työntekijän täytettyä 65 vuotta;

2) jonka perusteella työntekijän ei voida katsoa saavan pääasialliseen toimeentuloonsa riittävää ansiota;

3) jonka perusteella työntekijällä on oikeus muussa laissa säädettyyn tai muussa laissa kokonaan tai suurimmaksi osaksi julkisista varoista kustannettavaksi säädettyyn eläketurvaan; tai

4) jonka perusteella työntekijällä on oikeus eläkkeeseen kunnan, kuntainliiton tai kuntien pysyvän edustajain kokouksen alaisen hallinnon tahi seurakunnan tai uskonnollisen yhdyskunnan työntekijöitä koskevan sellaisen eläkesäännön mukaan, jonka työntekijälle määräämä täysi eläke vastaa vähintään tässä laissa säädettyjen perusteiden mukaista eläketurvaa.

Työnantajalla on oikeus asetuksella säädettävien ehtojen sisällyttää itsensä tämän lain mukaisesti työntekijöitään varten järjestämänsä eläketurvaan.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko työntekijään sovellettava tätä lakia, ratkaisee asian asianomaisen työnantajan, työntekijän tai eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus. Eläketurvakeskuksen päätökseen saa hakea muutosta, niinkuin 21 §:ssä on säädetty.

4 §.

Jos työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä on työntekijällä sinä ajankohtana ollut sairaus, vika tai vamma, jolloin työsuhte sen jälkeen, kun hän oli täyttänyt 18 vuotta, oli yhdenjaksoisesti kestänyt neljä kuukautta, ei hänellä ole oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen tämän työsuhteen perusteella.

5 §.

Eläkkeen määrä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudesta 1/12 prosenttia eläkkeen perusteena olevan palkan määrästä. Jos eläkkeensaaja on syntynyt vuonna 1916 tai sitä ennen, korotetaan näin laskettua eläkettä siltä osin, kuin se perustuu 30 päivän kesäkuuta 1962 jälkeen tapahtuneeseen palvelukseen, seuraavien prosenttilukujen mukaisesti:

Syntymävuosi	Korotusprosentti
1916	3
1915	6
1914	9
1913	13
1912	17
1911	21
1910	27
1909	33
1908	41
1907	50
1906	61
1905	75
1904	93
1903	117
1902	147
1901	183
1900	225
1899	275
1898	347
1897	470

Jos työsuhde on jatkunut työntekijän täytettyä eläkeiän, eläkkeenä maksetaan määrä, johon työntekijä olisi ollut oikeutettu, jos hän olisi siirtynyt eläkkeelle heti eläkeiän täyttyään, korotettuna eläkkeen lykkäytymisen ajasta riippuen siten, että korotussuhde lasketaan vakuutusmatemaattisia periaatteita noudattaen sosiaaliministeriön määräämällä tavalla.

6 §.

Eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta aika, jonka työsuhde 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu neljän kuukauden aika mukaan luettuna on jat-

kunut työntekijän täytettyä 23 vuotta. Palvelusajaksi ei kuitenkaan lueta sitä aikaa, jolloin työntekijä on ollut asevelvollisuuttaan suorittamassa vakinaisessa palveluksessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1965.

Jos työsuhde on päättynyt ennen lain voimaantuloa, sovelletaan siihen kuitenkin 5 §:n 1 momentin säännöksiä niiden eläke-erien osalta, jotka maksetaan lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §.

Eläkkeen vuotuinen määrä on yksi sadalta työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti korjattujen ja työntekijäin 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen ansaitsemien niiden palkkojen yhteismäärästä, joiden perusteella on suoritettu vakuutusmaksu tämän lain mukaan. Jos työntekijä on jonakin kalenterivuonna ansainnut tässä laissa tarkoitetuissa töissä vähemmän kuin 800 markkaa, ei sinä vuonna ansaittua palkkaa kuitenkaan oteta huomioon eläkkeeseen oikeuttavana. Myöskään ei oteta huomioon palkkaa, jonka työntekijä on ansainnut saadessaan tämän lain mukaista eläkettä. Jos työntekijä on syntynyt vuonna 1916 tai sitä ennen, korotetaan edellä sanotulla tavalla laskettua eläkettä seuraavien prosenttilukujen mukaisesti:

1913	25
1912	33
1911	43
1910	54
1909	67
1908	82
1907	100
1906	122
1905	150
1904	185
1903	228
1902	280
1901	345
1900	427
1899	530
1898	655
1897	800

Syntymävuosi	Korotusprosentti
1916	5
1915	11
1914	18

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1965.

Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulosta alkaen myös niiden palkkojen perusteella maksettavaan eläkkeeseen, jotka on ansaittu ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1964.

Tasavallan Presidentti

Ministeri

Laskuesimerkki 1: TEL 5 §:n 1 momentin mukaiseen korotukseen oikeuttava palvelusaika.

Työntekijä syntynyt 12.5.1913. Työsuhde alkoi 6.11.1951 ja päättyi 9.8.1965. Eläkkeen perusteena oleva palkka 642,40 mk/kk.

- a) Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika lasketaan kuten Eläketurvakeskuksen tiedonannoissa n:o 1/62 on selostettu. Tällöin lasketaan ensin puolet palvelusajasta ennen TEL:n voimaantuloa sekä voimaantulon jälkeinen palvelusaika pyöristämättöminä yhteen, jolloin jokaiseen kalenterikuukauteen katsotaan sisältyvän 30 päivää. Tulos pyöristetään täysiksi kuukausiksi jättämällä pois ylimenevät päivät.

$$\begin{array}{r} 1962 \quad 7 \quad 1 \\ - 1951 \quad 11 \quad 6 \\ \hline 10 \text{ v} \quad 7 \text{ kk} \quad 25 \text{ pv} \end{array}$$

Puolet edellisestä = 5 v 3 kk 28 pv = 63 kk 28 pv

$$\begin{array}{r} 1965 \quad 8 \quad 9 \\ - 1962 \quad 6 \quad 30 \\ \hline 3 \text{ v} \quad 1 \text{ kk} \quad 9 \text{ pv} = 37 \text{ kk} \quad 9 \text{ pv} \end{array}$$

Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika yhteensä

$$\begin{array}{r} 5 \text{ v} \quad 3 \text{ kk} \quad 28 \text{ pv} \\ + 3 \text{ v} \quad 1 \text{ kk} \quad 9 \text{ pv} \\ \hline 8 \text{ v} \quad 5 \text{ kk} \quad 7 \text{ pv} = 8 \text{ v} \quad 5 \text{ kk} = \underline{\underline{101 \text{ kk}}} \end{array}$$

- b) TEL 5 §:n 1 momentin mukaiseen korotukseen oikeuttavaa palvelusaikaa laskettaessa otetaan huomioon 30.6.62 jälkeisestä palvelusajasta täydet kuukaudet eli edellä lasketut 37 kk.

- c) Eläkkeen määrä on tällöin

$$\frac{101 \cdot 642,40}{12 \cdot 100} \text{ mk/kk} + \frac{0,13 \cdot 37 \cdot 642,40}{12 \cdot 100} \text{ mk/kk} =$$

$$54,07 \text{ mk/kk} + 2,58 \text{ mk/kk} = \underline{\underline{56,65 \text{ mk/kk.}}}$$

Laskuesimerkki 2: Eläkkeen korotus kun työntekijä, joka täyttänyt eläkeiän ennen 1.1.65, on lykännyt eläkkeelle siirtymistä.

Työntekijä syntynyt 1.7.1899. Eläkeikä 65 vuotta. Työsuhde A alkoi 1.7.1952 ja päättyi 30.6.1963. Työsuhde B alkoi 1.7.63 ja päättyy 30.6.65 eli työntekijä lykkää eläkkeelle siirtymistään 1 vuodella. Eläkkeen perusteena olevaksi palkaksi oletetaan kummassakin työsuhteessa sama 600 mk/kk ja yksinkertaisuuden vuoksi jätetään tässä esimerkissä huomioonottamatta palkkaindeksin nousu.

- a) Työsuhteesta A hän saa eläkkeen, jonka määrä laskuesimerkin 1 mukaisesti laskettuna on

$$\frac{72 \cdot 600}{100 \cdot 12} \text{ mk/kk} + \frac{2,75 \cdot 12 \cdot 600}{100 \cdot 12} \text{ mk/kk} =$$

$$36 \text{ mk/kk} + 16,50 \text{ mk/kk} = 52,50 \text{ mk/kk}.$$

Eläkkeelle siirtymisen lykkäytymisen johdosta tulee tähän kuitenkin 1 vuoden aikaa vastaava korotus siten, että saatu määrä jaetaan sosiaaliministeriön päätöksen (531/64) mukaisesti luvulla 0,90, jolloin tulokseksi saadaan

$$\frac{52,50 \text{ mk/kk}}{0,90} = \underline{\underline{58,33 \text{ mk/kk}}}.$$

- b) Työsuhteesta B hän saa seuraavien vaihtoehtojen 1 ja 2 mukaan lasketusta eläkkeistä suuremman:

1. Ajalta ennen eläkeikää $\frac{12}{12} \% = 1 \%$ palkasta korotettuna 275 %:lla, josta määrää on vielä korotettava 1 vuoden lykkäysaikaa vastaavasti jakamalla se luvulla 0,90. Näin laskettu eläkkeen määrä olisi 25 mk/kk.

2. Koko työsuhteen kestoajalta $\frac{1}{12} \%$ palkasta kuukautta kohti ja tämän lisäksi 275 %:n korotus siihen eläkkeen osaan, joka perustuu palvelusaikaan ennen eläkeikää. Siis

$$\frac{24 \cdot 600}{100 \cdot 12} \text{ mk/kk} + \frac{2,75 \cdot 12 \cdot 600}{100 \cdot 12} \text{ mk/kk} =$$

$$12 \text{ mk/kk} + 16,50 \text{ mk/kk} = \underline{\underline{28,50 \text{ mk/kk}}}.$$

Koska jälkimmäinen vaihtoehto johtaa suurempaan eläkkeeseen, työsuhteeseen B perustuva eläke on siis 28,50 mk/kk.

- c) Työsuhteisiin A ja B perustuva eläke on siten yhteensä

$$58,33 \text{ mk/kk} + 28,50 \text{ mk/kk} = \underline{\underline{86,83 \text{ mk/kk.}}}$$

Laskuesimerkki 3: Yhteensovituksen tarkistus.

Vuonna 1908 syntynyt työntekijä saa vuodesta 1963 lukien TEL 6 §:n 3 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä. Sen lisäksi hän saa TEL 8 §:ssä tarkoitettua muuta eläkettä, joka on alkanut myöhemmin kuin 3 vuotta ennen eläketapahtumaa ja jonka määrä 1963 oli 120 mk/kk. Eläkkeen perusteena olevan palkan, vuoden 1963 indeksiä 106 vastaten, oletetaan olevan 600 mk/kk. Yhteensovitus ei ole kuitenkaan johtanut TEL-eläkkeen vähennykseen. TEL-eläkkeen määrä 1964 on 131 mk/kk.

- a) TEL-eläkkeen määrä lasketaan uudelleen TEL 5 §:n korotusprosentteja soveltaen. Korotus lasketaan myös eläkkeen alkamisen ja eläkeiän väliselle ajalle. Kun korotus on näin laskettu ja eläke muunnettu vastaamaan vuoden 1965 indeksilukua 130, oletetaan sen määräksi saatavan 205 mk/kk.
- b) Yhteensovitusta tarkistettaessa muunnetaan palkka 600 mk/kk ja em. muu eläke 120 mk/kk, jotka siis vastaavat indeksilukua 106, vastaamaan vuoden 1965 indeksilukua 130. Näiden määräksi saadaan tällöin 735,85 mk/kk ja 147,17 mk/kk. Keskimääräisenä kansaneläkkeenä pidetään määrää 117 mk/kk.

Yhteensovitusraja

$$\begin{aligned} 0,6 \cdot \text{palkka} &= 441,51 \text{ mk/kk} \\ - \text{Kansaneläke} &= \underline{117,00 \text{ mk/kk}} \\ \text{Yhteensovitusraja} &= 324,51 \text{ mk/kk} \end{aligned}$$

Vähentämätön TEL-eläke ynnä edellä mainittu muu eläke

$$\begin{aligned} \text{TEL-eläke} &= 205,00 \text{ mk/kk} \\ + \text{Muu eläke} &= \underline{147,17 \text{ mk/kk}} \\ \text{Yhteensä} &= 352,17 \text{ mk/kk} \end{aligned}$$

TEL-eläkkeen vähennys on siis

$$352,17 \text{ mk/kk} - 324,51 \text{ mk/kk} = 27,66 \text{ mk/kk.}$$

Yhteensovituksen tarkistuksen jälkeen TEL-eläke on siten

$$205,00 \text{ mk/kk} - 27,66 \text{ mk/kk} = 177,34 \text{ mk/kk.}$$

- c) Vielä on katsottava, että edellä laskettu eläke ei johda ennen lainmuutosta maksetun indeksillä korjatun eläkkeen pienenemiseen. Vuoden 1964 eläke-131 mk/kk muunnettuna vastaamaan indeksilukua 130 on

$$\frac{130 \cdot 131 \text{ mk/kk}}{116} = \underline{\underline{146,81 \text{ mk/kk}}}$$

ja siis pienempi kuin edellä kohdan b mukaisesti laskettu eläke.

- d) Eläkkeen määrä 1.1.65 lähtien on näin ollen 177,34 mk/kk. Korotuksen maksamisen aloittamisen suhteen on huomattava yleiskirjeen kohta D.